

Szerencsi Zsolt¹

A Magyar Honvédség Covid-19- világjárvánnyal összefüggő munkahelyteremtése

Job Creation for the Hungarian Defence Forces Related to the Covid-19 Pandemic

Absztrakt

2019-ben Kínából terjedt el a Covid-19-világjárvány, amelynek Magyarországon is meghatározó negatív gazdasági következményei lettek. A Kormány ebben a helyzetben meghirdette a Gazdasági Akciótervet, amelyhez a Magyar Honvédség munkahelyteremtéssel járult hozzá. Az újonnan létrehozott beosztásokba a pandémia idején munkahelyüket elvesztettek jelentkezhetnek. Kevesebb, mint egy év alatt 1200 főt meghaladó létszámban csatlakoztak a Magyar Honvédséghez ideiglenes katonai szolgálatra.

Kulcsszavak: *munkahelyteremtés, speciális önkéntes területvédelmi tartalékos szolgálata*

Abstract

In 2019, the Covid-19 pandemic spread from China, which has decisive negative economic consequences in Hungary as well. The Government announced the Economic Action Plan, to which the Hungarian Defence Forces contributes by creating jobs. The newly redeployed posts are opened to those who lost their jobs during the pandemic. In less than a year, more than 1,200 people joined the Hungarian Defence Forces for temporary military service.

Keywords: *job creation, special voluntary territorial defence reserve service*

¹ Magyar Honvédség, MH 6. Területvédelmi Ezred, 30. Területvédelmi Zászlóalj, zászlóaljparancsnok – Hungarian Defence Forces, HDF 6th Territorial Defence Regiment, 30th Territorial Defence Battalion, Battalion Commander, e-mail: zsoszer@gmail.com

1. Előzmények

2019 végén még kevesen gondolták volna, hogy pár hónap múlva jelentősen megváltozik az addig ismert mindennapi élet. Ma már mindenki tudja, hogy a Severe Acute Respiratory Syndrome Coronavirus 2 (SARS-CoV-2) nevű fertőző koronavírus által okozott világjárvány hatással volt és van szinte a társadalom minden szereplőjére, szegmensére és intézményére. A koronavírus okozta megbetegedést (*coronavirus disease*, Covid-19) a kínai Vuhan város élőállatpiacán észlelték először, és a következőben kialakult járvány pár hónap alatt elterjedt az egész bolygón. Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) 2020. március 11-én a koronavírus okozta járványhelyzetet világjárványnak minősítette.² Ekkor már 114 országban azonosították a koronavírusat, és ezzel kapcsolatosan 4291 halálesetet regisztráltak. A WHO 2021. április 6-án tette közzé a jelenleg is hivatalosnak tekinthető álláspontját egy 120 oldalas jelentésben,³ ahol a hivatalos kínai állásponttal megegyezően kizárják a SARS-CoV-2 vírus laborból történő eredetét (ugyanebben a városban található a Vuhani Virologiai Intézet laboratóriuma is). Ennek következtében a tudós társadalom álláspontja megoszlik, mert vannak a „laborszökevény” teóriának is hangadói, akik szerint nem lehet kizárni, hogy a vírus egy kutatólaborból jutott volna ki, akár véletlenül is, minden előzetes szándék nélkül. Teljesen függetlenül a kiváltó októl, a pandémia hatásai világméretű politikai, gazdasági és társadalmi következményekben mérhetők.

Magyarország kormánya 2020 januárjában, értékelve a koronavírus-járvány kapcsán kialakult helyzetet, a belügyminiszter vezetésével felállította a Koronavírus-járvány Elleni Védekezésért Felelős Operatív Törzset⁴ annak érdekében, hogy összehangolja az állami szervek egészségügyi és járványügyi intézkedéseit. 2020. június 17-én a Kormány a 1324/2020. (VI. 17.) kormányhatározattal (Korm. határozat) vissza is vonta az említett Operatív Törzs felállításáról szóló 1012/2020. (I. 13.) Korm. határozatot, és még aznap a 286/2020. (VI. 17.) kormányrendeletben (Korm. rendelet) létrehozta az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 232/B § (1) bekezdése szerinti Operatív Törzset, amely jogutódja a már említett, januárban felállított Operatív Törzsnek és munkája a mai napig is tart.

A Kormány a Covid-19 okozta tömeges megbetegedés következményeinek felszámolására, az egészség és az élet megóvása érdekében a 2020. március 11 – 2020. június 17. közötti időszakra veszélyhelyzetet hirdetett ki.⁵ Nyomon követve a különleges jogrend kihirdetéséről szóló eseményeket, a világjárvány úgynevezett második hulláma idején, 2020. november 4-től a Kormány a 478/2020. (XI. 3.) Korm. rendeletben rendelte el újból a veszélyhelyzet kihirdetését, amit a 2021. január 29-én közzétett 26/2021. (I. 29.) Korm. rendelet szüntetett meg február 8-i hatállyal. A 90 napra megkapott országgyűlési felhatalmazást – a tavaszi ülésszak hiányában – a Kormány a 27/2021. (I. 29.) Korm. rendeletben meghosszabbította azzal a kikötéssel, hogy a különleges jogrend

² WHO: *WHO Director-General's opening remarks at the media briefing on COVID-19* (2020. február 11.).

³ WHO: *WHO-convened global study of origins of SARS-CoV-2: China Part* (2021. március 31.).

⁴ 1012/2020. (I. 31.) Korm. határozat a Koronavírus-járvány Elleni Védekezésért Felelős Operatív Törzs felállításáról.

⁵ A 40/2020. (III. 11.) Korm. rendelettel hirdették ki és a 282/2020. (VI. 17.) Korm. rendelet szüntette meg a veszélyhelyzetet.

fennállásának szükségességét folyamatosan felülvizsgálja.⁶ Ezzel a mandátummal újabb 15 napig lehetett érvényben a veszélyhelyzet, amit a lejárát előtt, a február 22-én kihirdetett 2021. évi I. törvény⁷ következtében megalkotott 27/2021. Korm. rendelet⁸ és azt módosító 80/2021. Korm. rendelet⁹ kvázi 90 nappal, 2021. május 23-ig meghosszabbított. A Kormány 2021. április 20-án a T/15997 számon benyújtotta az Országgyűlés részére a koronavírus-világjárvány elleni védekezésről szóló 2021. évi I. törvény módosításáról szóló törvényjavaslatot – amelyet az Országgyűlés tárgyszorozatba is vett –, amelynek értelmében az Országgyűlés felhatalmazza a Kormányt a veszélyhelyzet különleges jogrend meghosszabbítására gyakorlatilag 2021. szeptember 30-ig (részleteiben lásd a hivatkozott törvényjavaslatot és annak indoklását).

2. A Magyar Honvédség munkahelyteremtése

Az új jogi környezetben az állampolgárok egészségét és életét szem előtt tartó intézkedések a gazdaságra is hatást gyakoroltak, hiszen a személyes kontaktus csökkentését, a tömegeket vonzó rendezvények felszámolását célzó rendelkezések közepette sok munkáltatónak nem volt más választása, mint elbocsátani munkavállalóját a megrendelések elmaradása, illetve a valós munkavégzés hiánya miatt. Ezek a folyamatok jelentősen befolyásolták a munkaerőpiacot érintő negatív hatásokat. A munkáltatók egy része a foglalkoztatottak munkaviszonyának fenntartása mellett szüneteltette a termelői vagy szolgáltatói tevékenységét.

Ebben a környezetben a Kormány a gazdasági válság megelőzése, illetve mérséklése érdekében 2020. április hónapban Gazdaságvédelmi Akciótervet hirdetett azzal a céllal, hogy a munkáltatókat és a munkavállalókat megvédje a pandémia okozta gazdasági visszaeséstől és annak negatív pénzügyi következményeitől.¹⁰ Együttesen benyújtott kérelem alapján kaphatott a munkaadó támogatást, azzal a kitételrel, hogy fenntartotta a foglalkoztatott munkaviszonyát. Az állam meghatározott mértékben kompenzálta a munkavállalóknak a jövedelemkiesést, és ezenkívül a vállalkozások terheinek mérséklése szándékával adócsökkentésről is döntött.¹¹ Emellett egyéb alternatív megoldások is azonosíthatók. Sokan fizetett vagy fizetés nélküli szabadságra mentek, illetve betegszabadságra, gyermekápolási szabadságra távoztak. A Központi Statisztikai Hivatal elemzése¹² szerint 2020. I. félévében átlagban 67 ezerrel kevesebb volt a foglalkoztatottak létszáma a 15–74 éves korosztályban, mint az előző év azonos időszakában. A 2019. évi állapotokhoz képest a munkahellyel rendelkezők létszámában 2020-ban márciustól júniusig egyre nagyobb csökkenés volt megfigyelhető,

⁶ 27/2021. (I. 29.) Korm. rendelet a veszélyhelyzet kihirdetéséről és a veszélyhelyzeti intézkedések hatálybalépéséről.

⁷ 2021. évi I. törvény a koronavírus-világjárvány elleni védekezésről.

⁸ 27/2021. (I. 29.) Korm. rendelet.

⁹ 80/2021. Korm. rendelet a 2021. február 8. napjával kihirdetett veszélyhelyzettel összefüggő rendkívüli intézkedések hatályának meghosszabbításáról.

¹⁰ 105/2020. (IV. 10.) Korm. rendelet a vészhelyzet idején történő csökkentett munkaidős foglalkoztatásnak a Gazdaságvédelmi Akcióterv keretében történő támogatásáról.

¹¹ 140/2020. (IV. 21.) Korm. rendelet a Gazdaságvédelmi Akcióterv keretében a koronavírus-járvány gazdasági hatásainak mérséklése érdekében a szükséges adózási könnyítésekről.

¹² KSH-adatok, lásd: www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/mpf/mpf202/index.html

a legnagyobb munkanélküliség májusban tetőzött, amikor a különbség 100 ezer fő közelében volt.

Ezzel egy időben a társadalomban voltak olyan munkáltató szervezetek, intézmények, ahol nem kellett létszámleépítésen gondolkodni, a munkavállalók helyzete továbbra is biztonságos volt. Az ilyen intézmények közé tartozott és jelenleg is tartozik a Magyar Honvédség is, amelynek létszáma a világjárvány időszaka alatt nem csökkent, szilárdan tartotta a honvédelmi szervezeteknél foglalkoztatott, nagyságrendileg 29 ezer főt, ezzel az ország egyik legnagyobb és legstabilabb munkáltatójának számít.

Az Országgyűlés 2019 júliusában fogadta el, hogy a honvédségi szervezetek békeidőbeli, rendszeresíthető beosztásainak száma összesen legfeljebb 37 650 lehet.¹³ Ebbe többek között nem tartozik bele a különleges jogrendre vonatkozó, hadi állománytáblákban rendszeresített 20 ezer önkéntes tartalékos pozíció. Az Országgyűlés ezzel a határozattal hatályon kívül helyezte az előző – 25/2018. (X. 31.) Országgyűlési határozat a Magyar Honvédség részletes bontású létszámáról – dokumentumot, amely tartalmazta az állománycsoportok részletes megosztását is. A Kormány jelenleg saját hatáskörében évente dönthet a Magyar Honvédség feltölthető beosztásainak számáról.¹⁴ Ennek következtében keretszámként 2021. december 31-ig terjedő időszakra a honvédelmi szervezeteknél 29 850 beosztás van meghatározva.

A valós képhez az is hozzájárul, hogy különleges jogrend életbelépése esetén a katonának korlátozottabb lehetősége van kiválni a Magyar Honvédség kötelékéből. Ugyanis a honvédek jogállásáról szóló 2012. évi CCV. törvény (Hjt.) világosan kimondja, hogy különleges jogrend ideje alatt a szerződéses állomány tagja jogviszonyát egyoldalú szerződésbontással nem szüntetheti meg, a szerződésben vállalt szolgálati idő leteltével sem szűnik meg szolgálati viszonya,¹⁵ valamint a hivatásos állomány tagja szolgálati viszonyáról nem mondhat le.¹⁶ Ezt a kiválási tilalmat a Kormány egyik rendeletében is megerősítette.¹⁷ Sőt a 120/2020. Korm. rendelet megengedte a tovább foglalkoztatást a Hjt. egyes részeiben nevesített követelmények elmulasztása esetén kilátásba helyezett szolgálati viszony megszüntetése esetén is.¹⁸ Amint a világjárvány elleni védekezésbe és az eljárási szabályok betartásának ellenőrzésébe egyre jobban bevonásra került a Magyar Honvédség, azzal egy időben az említett Korm. rendelet nagyobb terheket rótt a személyi állományra. Csupán néhányat említve: a heti szolgálatteljesítési idő elérhette a 60 órát (túlmunkadíj kifizetése nélkül), a napi szolgálatteljesítési idő meghaladhatta a 12 órát, az elrendelt túlszolgálat nem számított bele az éves keretbe, pótlékok kerültek ideiglenesen felfüggesztésre, az önkéntes tartalékos katona sem szüntethette meg szolgálati viszonyát egyoldalú nyilatkozattal. Emellett a kialakult helyzet nehézségeit enyhíteni szándékozó lehetőségként említhető, hogy aki különös méltánylást érdemlő személyi, családi vagy elháríthatatlan ok miatt mentesült a szolgálatteljesítés alól (például kiskorú gyermekük felügyelete

¹³ 24/2019. (VII. 2.) Országgyűlési határozat a Magyar Honvédségben rendszeresíthető beosztások számáról.

¹⁴ 1671/2019. (XII. 4.) Korm. határozat a Magyar Honvédség feltölthető beosztásainak számáról.

¹⁵ 2012. évi CCV. törvény a honvédek jogállásáról, 59. § (2a) és (4) b) pont.

¹⁶ 2012. évi CCV. törvény 61. § (3) b) pont.

¹⁷ 86/2020. (IV. 5.) Korm. rendelet a veszélyhelyzet során alkalmazandó egyes honvédelmi tárgyú szabályokról 2. §.

¹⁸ 120/2020. (IV. 16.) Korm. rendelet a honvédelmi szervezetek személyi állományára a veszélyhelyzet ideje alatt alkalmazandó egyes eltérő szabályokról. (Hatályos: 2020. 05. 01. – 2020. 06. 17.)

érdekében otthon kényszerültek maradni), akkor erre az időszakra az időarányos illetmény 50%-ára volt jogosult.

Dr. Benkő Tibor honvédelemért felelős miniszter 2020. május 19-én bejelentette,¹⁹ hogy a Magyar Honvédség kiemelkedő szerepet akar vállalni azon személyek megsegítésében, akik a világjárvány ideje alatt veszítették el a munkahelyüket. Ez tükrözi azt az összehangolt kormányzati tevékenységet, hogy a Kormány több fronton is próbált reagálni a tömeges megbetegedéssel járó járványügyi helyzet következtében kialakult helyzetre. Miniszter úr kiemelte egy katonai rendezvényen, hogy a Magyar Honvédség részvételével, a Kormány gazdaságvédelmi akciótervében meghatározottak szerint, munkahelyteremtéssel hozzájárul a világjárvány okozta nehézségek enyhítéséhez. Pár nappal később Németh Szilárd, a Honvédelmi Minisztérium parlamenti államtitkára az Operatív Törzs sajtótájékoztatóján megerősítette²⁰ ezt a vállalást, amikor méltatta a honvédek példamutató helytállását a koronavírusos helyzetben. Ekkor már a különleges jogrend adta lehetőségek és a kialakult helyzet megfelelő kezelése érdekében a Magyar Honvédség részt vett határvédelmi, járőrözési, őrzés-védelmi feladatokban. A Magyar Honvédség a kivételes biológiai mentesítő képességével majdnem 1000 idősotthon fertőtlenítését hajtotta végre. Több mint 100 helyen honvédelmi irányító törzsek felügyelték a lakosság és a gazdaság ellátásában nélkülözhetetlen létfontosságú rendszerelemeket és vállalatokat. Ekkor már 13 megyében több mint 50 kórház élén a kórházparancsnoki pozíciót honvédtiszt töltötte be, szolgálva a járványügyi készülség szigorú fenntartását.

Ezzel párhuzamosan erőteljes toborzó tevékenység vette kezdetét, megcélozva a lakosság 18 és 50 év közötti korosztályát, akik a világjárvány negatív gazdasági hatásai miatt elvesztették munkahelyüket. Ideiglenes jelleggel hat hónapra szóló határozott idejű munkalehetőséget ígért a Magyar Honvédség, ami egyszer újabb hat hónapra meghosszabbítható volt. A magyar állampolgárok részére a jelentkezés feltétele a megfelelő egészségügyi és pszichikai állapot és a büntetlen előélet meglétében volt meghatározva.

A Magyar Honvédség stratégiai szervezeti elemei kidolgozták, hogyan lehet ideiglenes jelleggel munkahelyet teremteni a szervezeten belül, amely nem érinti a meghatározott – már említett – feltölthető beosztások számát. Az aktív beosztások kerete ezt nem engedte, ezért – már az ideiglenes helyzetre való tekintettel is – a már hivatkozott 24/2019. (VII. 2.) OGY határozatban szereplő 20 ezer önkéntes tartalékos beosztás kerete jöhetett számításba.

3. A Magyar Honvédség önkéntes tartalékos rendszere

A Magyar Honvédség önkéntes tartalékos rendszerének ismerete nélkülözhetetlen ahhoz, hogy megértsük és megvizsgáljuk az újonnan kialakított új „szolgálati forma” sajátosságait. Az önkéntes tartalékerő megalakításának főbb állomásait ismertetve szeretném bemutatni a jelenlegi felépítést és annak sajátosságait. A rendszerváltást

¹⁹ Honvédelmi Minisztérium: *Rendkívüli feladatszabó értekezlet Szentendrén* (2020. május 19.).

²⁰ Honvédelmi Minisztérium: *Németh Szilárd: a Magyar Honvédség is részt vesz a munkahelyteremtésben* (2020. május 23.).

követően az önkéntes alapon vállalt katonai szolgálat jogi alapját a honvédelemről szóló 1993. évi CX. törvényben²¹ (1993-as Hvt.) találhatjuk meg. Bár ez inkább jelenti a sorkatonai szolgálat alternatív, tartalékos szolgálatra történő felkészítés általi kiváltását. 2002. január 1-jén lépett hatályba az a 2001 júniusában²² elfogadott – az 1993-as Hvt.-t módosító – törvény, amely az önkéntes tartalékos katonákat a honvédség tényleges katonai állományába tartozóknak említi. A 2001-es törvényben megfogalmazott felhatalmazásnak²³ megfelelően a honvédelmi miniszter megalkotta az önkéntes tartalékos jogviszony szabályozásáról szóló rendeletét.²⁴ A felsővezetői elvárásoknak megfelelően elkezdődött az első ütemben meghatározott 500 fő önkéntes tartalékos bevonására irányuló toborzómunka. A meghirdetett keret egyötödét sikerült feltölteni a polgári életből jelentkezőkkel. Az akkori nehézségek megvitatása nem témája jelen dolgozatnak, de annyi kijelenthető, hogy ez a szolgálati jogviszony még ismeretlen volt a majd 20 évvel ezelőtti honvédelmi rendszerben, és a civil társadalom általi támogatottsága is alacsony maradt. Az előző évtizedhez képest nagymértékben megváltozott nemzetközi helyzet következtében 2002-ben megkezdődött Magyarország haderejének védelmi felülvizsgálata, ami a tartalékos szárazföldi katonai szervezetek teljes körű felszámolását hozta magával, viszont az önkéntes tartalékosnak történő jelentkezést kiterjesztették a kiképzetlen hadköteleseken kívül a nőkre is. A védelmi felülvizsgálatról Urbán Lajos nyugállományú altábornagy doktori értekezésében úgy vélekedik:

„A Védelmi Felülvizsgálatról szóló rendelkezés egyik első intézkedésével felfüggesztette az önkéntes tartalékos helyek rendszeresítését és feltöltését. Megállították tehát a toborzást, és először befagyasztották, csaknem teljes egészében felszámolták a rendszeresített beosztási helyeket, és felmondták az önkéntes tartalékosok szerződését. Megmaradt ugyan néhány tartalékos hely az állománytáblákban, de nem folytattak rá toborzást, és a Védelmi Felülvizgálat befejezésétől 2008-ig terjedő időszakban nem akadt a vezető szervek között egy sem, amelyek különösebben erőltette volna ezeknek a körülményeknek a megváltoztatását.”²⁵

Ebből látszik, hogy az önkéntes tartalékos rendszer a kezdeti lendület után 6-8 éves hibernált állapotba került, így nem kerülhettek felszínre a rendszer újdonsága miatti gyerekbetegségek és azok orvoslásának lehetőségei sem. 2005 után a 2009-ig terjedő időszakban a Magyar Honvédség csupán 16 önkéntes tartalékos szolgálatra jelentkezővel kötött szerződést.²⁶ Látva az önkéntes tartalékos rendszer kis fokú hatékonyságát – az Országgyűlés által 2008-ban elrendelt vizsgálat alapján²⁷ – az akkori

²¹ A törvény szövegét lásd: 1993. évi CX. törvény a honvédelemről.

²² Egészen pontosan a 2001. évi XLIV. törvényről van szó: a sor- és tartalékos katonai szolgálat teljesítési rendjének változásával érintett törvények módosításáról.

²³ A 2001. évi XLIV. törvény 45. § (2) szerint.

²⁴ A honvédelmi miniszter 22/2002. (IV. 10.) HM rendelete az önkéntes tartalékos jogviszony szabályozásáról.

²⁵ Urbán Lajos: *A tartalékos erők helye, szerepe, működésének aspektusai a magyar nemzeti haderőben*. Doktori (PhD-) értekezés. Budapest, ZMNE, 2010. 51.

²⁶ Urbán (2010): i. m. 54.

²⁷ 80/2008. (VI. 13.) OGY határozat a Magyar Honvédség önkéntes tartalékos rendszerének felülvizgálatáról.

honvédelmi miniszter utasításban²⁸ rendelte el a rendszer működési tapasztalatainak komplex vizsgálatát. Ennek következtében a tárca minisztere 2009 márciusában utasításban²⁹ intézkedett az önkéntes tartalékos rendszer megreformálásának kidolgozásáról.

2010-ben változás következett be az ország politikai és katonai vezetésében is. Ezután új lendületet kapott az önkéntes tartalékos rendszer tervezése és szervezeti fejlesztése. A 95/2010. HM utasítás³⁰ már rögzíti, hogy a Magyar Honvédség tartalék-képességének biztosítása érdekében létezik önkéntességen és törvényi kötelezettségen alapuló tartalékos komponens. Az önkéntes tartalékos rendszer önkéntes műveleti tartalékosokból (ÖMT) és önkéntes védelmi tartalékosokból (ÖVT) áll. Az ÖVT határozatlan idejű szerződésben, egyedi feladatrendszer szerint áll rendelkezésre, amely állomány békében a katonai szervezetek infrastruktúrájának (laktanyák, intézmények stb.) őrzés-védelmi feladatait látja el civil munkavállalóként. Az ÖMT esetében annyit rögzítenek, hogy önként vállalja a rendelkezésre állási díj ellenében történő rendelkezésre állást, és a Hjt. (2001. évi XCV. tv.) egyes pontjaiban meghatározottak szerint tényleges katonai szolgálatot teljesít behívását követően. Ezen túl az említett HM utasítás egy munkacsoport felállításáról döntött, amely a tartalékos rendszer fejlesztéséhez kapcsolódó feladatokat végzi.

2011-ben az Alkotmány módosításával és a 2011. évi CLXVII törvény³¹ alkalmazásával kivezték a karkedvezményes szolgálati nyugdíjat, illetve a már szolgálatinyugdíj-ellátást élvezők esetében más, az adózás hatálya alá eső, a központi költségvetésből finanszírozott juttatás került megállapításra. Ezzel megszűnt a fegyveres szervek és a Magyar Honvédség hivatásos állományú tagjainak az öregségi nyugdíjkorhatár előtti szolgálati nyugellátása, valamint az addig meghatározott feltételek esetében a szolgálati nyugdíjba vonulás lehetősége is. Az új szabályozás szerint a szolgálati járandóságot 18%-os – az akkori személyi jövedelemadó mértéke (jelenleg 15%) – adókötelezettség terhelte. Az a szolgálati járandóságban részesülő, aki szerződésben vállalta az önkéntes tartalékos katonai szolgálatot, mentesült ezen adókötelezettség megfizetése alól. Talán nem tűnik meglepőnek, hogy az e csoportba tartozók nagy része vállalta az ÖMT szolgálati jogviszony létesítését, főleg egykori főtisztok. Tehát 2012. január 1-jétől az ÖMT-sek létszáma is növekedésnek indult. 2013-tól kezdve a Magyar Honvédség részletes bontású létszámáról szóló OGY határozatokban az önkéntes tartalékosok maximális létszámát külön pontban határozták meg, ami 2013-ban legfeljebb 8000 fő (ÖMT és ÖVT együtt) lehetett.³²

2016-ban a honvédelmi miniszter már nyilatkozik egy új területvédelmi rendszer létrehozásának szükségességéről, ahol az 5500 főre növelt önkéntes tartalékos katona állomány létszáma további bővítésének fontosságát emeli ki. Már itt megjelenik

²⁸ A honvédelmi miniszter 23/2008. (HK 7.) utasítása az önkéntes tartalékos rendszer működési tapasztalatainak vizsgálatáról.

²⁹ A honvédelmi miniszter 22/2009. (III. 27.) HM utasítása az önkéntes tartalékos rendszer fejlesztéséhez kapcsolódó feladatokról.

³⁰ A honvédelmi miniszter 95/2010. (XI. 16.) HM utasítása a Magyar Honvédség tartalékos rendszere fejlesztéséhez kapcsolódó egyes feladatokról.

³¹ 2011. évi CLXVII. törvény a korhatár előtti öregségi nyugdíj megszüntetéséről, a korhatár előtti ellátásról és a szolgálati járandóságról.

³² 35/2013. (V. 16.) OGY határozat a Magyar Honvédség részletes bontású létszámáról.

a tartalékerők területi elven szervezett, akár járásonkénti tagozódásának gondolata. Még ebben az évben megalakították az MH Hadkiegészítő, Felkészítő és Kiképző Parancsnokságot (MH HFKP), amelynek feladata a toborzás, a hadkiegészítés és a központi nyilvántartás mellett egy új tartalékos rendszer létrehozása volt. 2016. november 4-én Dr. Benkő Tibor vezérezredes, a Honvéd Vezérkar főnöke a Magyar Hadtudományi Társaság „Humánerőforrások és technikai, technológiai fejlődés kihívásai a honvédségben” című konferenciáján már felvázolta az ország közigazgatási rendszerét követő, területi elven – az ország 197 járásában (174 járás és 23 fővárosi kerület) – működő önkéntes tartalékos rendszer alapjait. Hangsúlyozta, hogy kiemelkedő szerep hárulna az önkéntes tartalékos rendszer egy újabb szereplőjére, az önkéntes területvédelmi tartalék alkotóelemre (ÖTT). 2017-ben az MH HFKP szakmai irányításával kezdetét vette a 197 járási század létrehozása, majd feltöltése. (Időközben az MH HFKP-t felszámolták, és ez a feladatrendszer átkerült a 2020. augusztus 1-jén megalakított MH Tartalékképző és Támogató Parancsnoksághoz – MH TTP.) Az ÖTT-állomány tervezett létszáma a járási századok számához igazítva a kezdetekben 19 ezer körüli fő volt, ugyanis ezek az alegységek állománytáblái tartalmaztak ÖMT-vel feltöltésre tervezett beosztásokat is. Különösképpen a századparancsnoki beosztásokba indult egy nagy fokú belső toborzás, hogy a nagy részben szolgálati járandóság juttatásban részesülő, meghatározó szakmai és katonai tapasztalatokkal rendelkező ÖMT-állomány kerüljön a járási századok élére. A területi elven szervezett önkéntes tartalékos rendszer azóta is folyamatos kisebb-nagyobb finomhangoláson megy keresztül, alkalmazkodva az életszerűséghez és a meg-megújuló hadművelési követelményekhez, társadalmi elvárásokhoz. A 24/2019. (VII. 2.) OGY határozatban megszabott legfeljebb 20 ezer fő tartalékos létszámkeretből kiindulva racionalizálni kellett a járási századok pozícióit is, hogy az önkéntes tartalékos rendszert alkotó elemek beosztásai számának összege ne haladja meg az engedélyezettet.

Jelenleg az önkéntes tartalékos rendszer (ÖTR) három alkotóelemből épül fel. A 2011-ben létrehozott ÖVT-állomány békében a Magyar Honvédség kiemelt fontosságú objektumainak őrzés-védelmét látja el a HM Elektronikai, Logisztikai és Vagyongazdálkodási Zrt. alkalmazásában mint fegyveres biztonsági őr (FBŐ). A 2012. január 1-jétől létező ÖMT-állomány esetében olyan beosztásokról van szó, amelyek békeidőbeli folyamatos vagy tényleges állománnyal történő feltöltése nem elsődleges fontosságú, illetve nem biztosított, viszont a betöltésükhöz szükséges felkészülésre már békeidőszakban szükség van. Ők normál időszakban pótolhatják az esetleges ideiglenes humánerőforrás-hiányt vagy speciális feladatokba is bevonhatók. A 2017-ben az MH HFKP alárendeltségében megalakított területvédelmi tartalékerők kötelékeiben szolgálatot teljesítő ÖMT-ek a nagyobb katonai tapasztalatokat igénylő beosztásokat töltik fel. A területvédelmi szervezeti elemet 2018. október 1-jétől két területvédelmi ezredbe szervezték, ami kikerült a középírányító szerv közvetlen alárendeltségéből. A járási századok gerincét adó ÖTT-állomány a lakhelyéhez jobban kötődő, a saját járásukban feladatot vállaló magyar állampolgárok közül kerültek/kerülnek ki.

A három szolgálati formát alkotó önkéntes tartalékos állománynak eltérő egészségügyi, fizikai és pszichológiai követelményeknek kell megfelelnie, és az anyagi motivációs és juttatási rendszer is különböző. Az ÖTR további fejlesztése jegyében megfogalmazódott a rendszer megújításának, egy rendszerbe integrálásának igénye,

valamint a szolgálati járandóságban részesülő állomány részére a korábban elért rendfokozat megtartásának szükségessége. Itt fontos megjegyezni, hogy a szolgálati járandóságban lévőknek van egy rendfokozata, amellyel szolgálati nyugállományba vonult, azt továbbra is használhatja. Azonban, mint ÖMT, az önkéntes tartalékos szolgálati jogviszony létesítésekor az adott beosztásban rendszeresített rendfokozat illeti meg, ami nagyban eltérhetett az aktív szolgálati idején viselttől. Jellemző, hogy aki főtisztként fejezte be pályafutását, az önkéntes tartalékos rendszerben lehetett altiszt vagy akár legénységi rendfokozattal rendelkező is, sokszor a kényszerűségből vállalt beosztásnak megfelelően. Az utóbbi kihívásra jelentett megoldást a Magyar Honvédség Parancsnokság parancsnokának 202/2021. számú parancsa, amely intézkedik a Magyar Honvédség állományából szolgálati nyugállományba, majd szolgálati járandóságba kerültek rendfokozatának visszaállításáról. Az ÖTR megújításának kidolgozása jelenleg is folyamatban van.

4. A speciális önkéntes területvédelmi tartalékos szolgálati jogviszony

A pandémia idején, 2020. július 1-jén vonult be az első speciális önkéntes területvédelmi tartalékosnak (SÖTT)³³ nevezett tartalékos katona. Az ÖTR-rel kevésbé tisztában lévők körében könnyen merülhetett fel, hogy akkor most bővült az önkéntes tartalékos rendszer egy újabb elemmel? Már utaltam rá, hogy tavaly májusban a honvédelmi tárca felső vezetése által tett kijelentések után a Magyar Honvédség toborzó rendszere irányában feladatszabást fogalmaztak meg, hogy a Covid-19-világjárvány kedvezőtlen gazdasági következményeinek hatására munkahelyüket elvesztettek részére meg kell teremteni a Magyar Honvédség tartalékos rendszeréhez történő csatlakozás lehetőségét. A honvédelmi miniszter tavaly májusban kifejtette, hogy a Magyar Honvédség a Gazdaságvédelmi Akcióterv keretén belül 25 helyszínen, helyszínenként 40 fővel tervezi megkezdeni a jelentkezők hat hónapos kiképzését, ahol alapkiképzést, valamint általános lövész- és szakkiképzést hajtanak végre. A jelentkezés feltételei hasonlatosak az egyéb önkéntes tartalékos jogviszonyt vállalkóhoz, bár kis eltérés tapasztalható. A 18–50 év közötti, büntetlen magyar állampolgárnak egészségügyi és pszichológiai vizsgálaton kell megfelelnie, a szolgálatteljesítést határozott időre, hat hónapig vállalhatja, ami egyszer meghosszabbítható, legénységi, rendfokozat nélküli beosztásban. Ezt a katonai szolgálatot vállalkó a mindenkori minimálbérrel megegyező havi illetményre jogosultak, ami tavaly bruttó 161 ezer Ft volt, azonban 2021. februártól 167 400 Ft-ra növekedett. Emellett jogosultak utazási támogatásra és természetbeni ételmezési ellátásra is. A 2020-as évre egy 3000 fős ambíciószint került megfogalmazásra, ami szükség esetén bővíthető volt. Az ideiglenes időszakra vonatkozó munkahelyteremtés egyik megjósolható következménye lehetett, hogy a kiképzés végeztével az arra alkalmasak pályájukat önkéntes tartalékos, esetleg

³³ A későbbi elemzésből kiderül, hogy az alapvető jogi környezetben ez a megnevezés nem létezik, de a hétköznapi szóhasználat során ez terjedt el, a továbbiakban tehát ezt használjuk a könnyebb megkülönböztethetőség kedvéért.

szerezéses vagy hivatásos katonaként folytatják, hozzájárulva a Magyar Honvédség humán erőforrásának stabilizálásához.

Az ÖTR működtetéséért felelős szakközegek megteremtették a lehetőségét, hogy az ÖTR ideiglenes jelleggel alkalmassá váljon meghatározott idejű foglalkoztatásra. Az önkéntes tartalékos rendszeren belül az ÖTT struktúrája adott lehetőséget a megfelelő megoldás végrehajtására. A járási századok a kezdetekben, 2017-ben még 97 ÖTT- és három ÖMT-beosztást tartalmaztak, összesen 100 pozíciót. Röviddel a területvédelmi rendszer kiépítésének megkezdése után az egyik ÖMT-s beosztás hadkötelessel történő feltöltését határozták meg. Megkezdődött a járási századoknak a feltöltése, ami a jelentkezési hajlandóságnak megfelelően eltérő ütemben zajlott. A legfeljebb 20 ezer fős önkéntes tartalékos engedélyezett létszám következtében szükség volt a járási alegységek beosztásainak racionalizálására és a már kialakult ÖTT-eloszlás tükrében egymástól eltérően határozták meg, hogy melyik járási században mennyi ÖTT-vel és mennyi hadkötelessel feltölthető létszám legyen, míg a két ÖMT-s pozíció mindenhol megmaradt. Nagyságrendileg 12 ezer ÖTT-beosztást alakítottak ki az ÖTR-en belül, az ÖVT-létszám maradt a 2011-ben kialakított 2049 fő, és a maradék pozíció az ÖMT-állomány részére lett fenntartva. Az elmúlt időszakban az önkéntes tartalékos beosztások egymás közötti viszonyában további finomhangolásokat hajtottak végre.

A 3000 fős ambíciószint elérése érdekében első lépésben, követve a járási századok struktúráját 1098 eredetileg üres ÖTT-beosztást alakítottak át úgy, hogy rendfokozat nélküli legénységi állomány tölthesse be a pozíciót. Ezzel a honvédelmi tárca megteremtette a lehetőséget az arra rászoruló és egyben alkalmasak részére, hogy a Covid-19-világjárvány következményei által kialakult kiszolgáltatott helyzetükön, önmagukon segítve jelentkezhessenek az önkéntes területvédelmi tartalékos szolgálati jogviszony speciális alternatívájára.

A hétköznapi szóhasználatban hamar elterjedt a speciális önkéntes területvédelmi tartalékos rövidített változatának, az SÖTT-nek használata, hozzáátve, hogy ez egy szolgálati forma. Megnézve a jogi környezetet, egy a jogi nyelvezetre jellemző sajátos megfogalmazással találkozhatunk. A Hjt.³⁴ az 1. § 31. pontban definiálja az önkéntes tartalékos katona fogalmát, hogy az a katona, aki szerződésben vállalja a Hjt.-ben meghatározott feltételrendszer szerint, hogy rendelkezésre áll, és behívását követően tényleges szolgálata teljesítésével közreműködik a Honvédség feladatainak ellátásában.³⁵ Érdemes megjegyezni, hogy a Hjt. egységesen önkéntes tartalékos katonát említ, nem megkülönböztetve az egyes szolgálati formákat. Az önkéntes tartalékos állomány különböző típusonként eltérő megnevezése a Hjt. végrehajtásáról szóló miniszteri rendeletben³⁶ történik meg, ahol a három szolgálati viszonyt szétválasztják: önkéntes műveleti tartalékos, önkéntes védelmi tartalékos és önkéntes területvédelmi tartalékos szolgálati jogviszonyra. Egy külön bekezdés utal arra, hogy önkéntes területvédelmi tartalékos jogviszonynak minősül a Hjt. 214. § (1a) bekezdése

³⁴ A 2012. évi CCV. törvény a honvédek jogállásáról – a továbbiakban a Hjt. rövidítés erre a jogszabályra vonatkozik.

³⁵ 2011. évi CXIII. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről (Hvt.) 41. § (5) bekezdés.

³⁶ 9/2013. (VIII. 12.) HM rendelet a honvédek jogállásáról szóló 2012. évi CCV. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról (Hjt. Vhr.).

szerint létesített önkéntes tartalékos szolgálati viszony.³⁷ Itt kerül megállapításra, hogy annak az önkéntes katonának, aki a tényleges szolgálatteljesítést miniszteri rendeletben meghatározottak szerint egybefüggően látja el, a szerződésében három hónap időtartamra szóló próbaidőt kell kikötni. Ez eltér az ÖTT esetében alkalmazott hat hónapos próbaidőtől, valamint a szolgálati járandóságban részesülőket kizárja ebből a lehetőségből. Eltérően az egyéb önkéntes tartalékos szolgálati jogviszonytól, a behívás tervezett időpontját határozott idejű szerződésben kell rögzíteni, valamint a szolgálati jogviszony kezdete a tényleges szolgálatteljesítés kezdő napja.³⁸ A hat hónapos határozott időtartamra szóló szerződés egy alkalommal hat hónappal meghosszabbítható, valamint ezt a szolgálatteljesítést egybefüggően kell teljesíteni.³⁹

A bemutatott jogi környezetből kitűnik, hogy a jogalkotó nem kívánt egy külön szolgálatijogviszony-típust alkotni, hanem az új önkéntes tartalékos formát integrálta a meglévő rendszerbe. Viszont, ha megnézzük a változásokat, akkor láthatjuk, hogy több területen eltérő megoldás alakult ki az SÖTT alkalmazásában. Azok a jelentkezők, akik a Magyar Honvédség toborzórendszerén keresztül jelentkeztek és az előírt követelményeknek megfeleltek, különbözően más ÖT-katonától a bevonulás napján létesítettek önkéntes szolgálati jogviszonyt azzal a területvédelmi alegységgel – az adott megyébe diszlokáló területvédelmi zászlóaljjal –, ahol a bevonulás utáni „foglalkoztatása”, kiképzése megkezdődött, arra a beosztásra, amit a már említett üres ÖTT-beosztásból rendfokozat nélkül feltehető beosztással (SÖTT beosztás) módosították át. Az SÖTT-katona a bevonulás kezdetétől a szerződésben vállalt időtartam végéig, hat hónapig tartós behíváson van rögzítve, tehát gyakorlatilag minden nap bejár dolgozni, és illetményként nem a legénységi rendfokozat nélküli beosztáshoz tartozó munkabérré jogosult, hanem a mindenkori minimálbérnek megfelelő összegre.⁴⁰ Más ÖT-katonától eltérően részükre három hónapos próbaidőt állapítottak meg a szerződésben. A folyamatos behívás alatt az SÖTT-katona nem élhet szolgálathalasztással, és a szolgálatteljesítés átütemezését sem kérheti, ami tipikusan a másik három típusú ÖT szolgálati jogviszony esetében merülhet fel a behívásra történő kiértékelést követően, még a bevonulás előtti időszakban. Tehát de jure nincs SÖTT-jogviszony, de facto az ÖTT-hez viszonyított eltérések miatt mégis létezik.

5. Az SÖTT alkalmazásának megvalósítása

A Kormány Gazdaságvédelmi Akciótervéhez igazodva a Magyar Honvédség megteremtette a Honvédelmi Minisztérium felsővezetése által bejelentett, a tömeges megbetegedéssel járó járványügyi veszélyhelyzet következtében az állásukat elvesztettek számára létrehozott munkalehetőség jogszabályi környezetét. A Magyar Honvédség felsővezetése elrendelte a speciális jogviszonyokra történő toborzás

³⁷ Hjt. Vhr. 237. § (4a) bekezdés.

³⁸ 2020. évi XLVII. törvény egyes jogállási tárgyú és egyéb honvédelmi kérdésekkel foglalkozó törvények módosításáról 33. § – 36. § szerint került a Hjt. módosításra.

³⁹ 11/2020. (VI. 23.) HM rendelet az önkéntes tartalékos szolgálati viszonyhoz kapcsolódó egyes honvédelmi miniszteri rendeletek módosításáról 1. § – 3. § szerint került a Hjt. Vhr. módosításra.

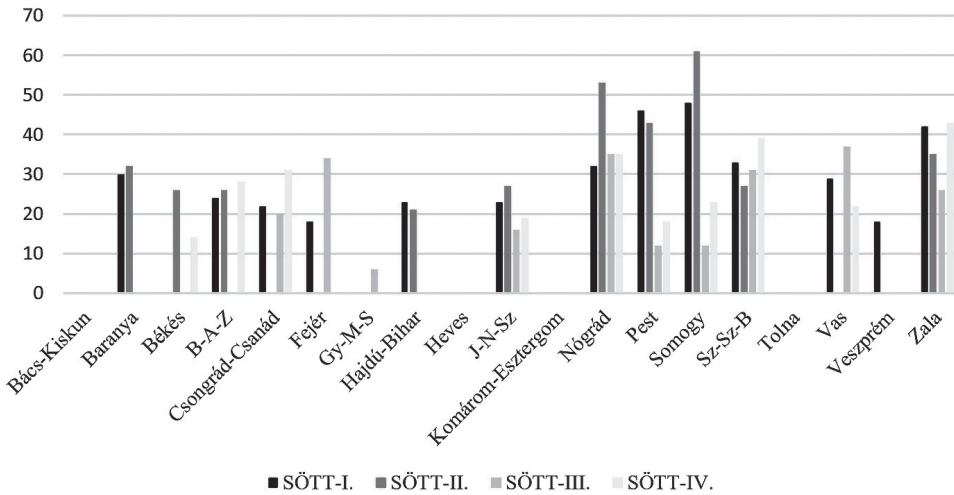
⁴⁰ 7/2015. (VI. 22.) HM rendelet a honvédek illetményéről és illetményjellegű juttatásairól, 74/C. §.

megszervezését és végrehajtását, valamint a 2020. évre vonatkozóan három SÖTT-állományra vonatkozó bevonulási és kiképzési feladat-végrehajtást, aminek első szakasza 2020. július 1-jével kezdődött el. Az előzetes terveknek megfelelően az SÖTT II. ütemet 2020. szeptember 1-jén, a III. ütemet 2020. október 1-jén kezdték meg és hajtották végre országszerte. A gyakorlati megvalósításhoz elengedhetetlen volt az SÖTT-állomány kiképzési programjának összeállítása, ami illeszkedett az ÖTT-állomány esetében alkalmazotthoz. Az SÖTT-katonák alapkiképzését a Magyar Honvédség egységes alapkiképzési programjában foglaltak alapján tervezték, szervezték és hajtották végre, szem előtt tartva a napi munkába járás adta sajátos körülményt, aminek következtében a napi kiképzésre fordítható idő hat órában (pénteken négy) volt meghatározva.

A társadalmi hasznosság szempontjából kiemelésre méltó az első hat hét kiképzésből az egészségügyi ismeretek oktatása, ami a civil életben nem mindenki számára elérhető a hétköznapiakban, viszont a megfelelő egészségügyi ismeretek alkalmazása minden élethelyzetben létfontosságú lehet. A folyamatos fizikai állapot fejlődésének lehetősége érdekében napi egy óra katonai testnevelés foglalkozás megtartása került meghatározásra. A Magyar Honvédség által biztosított munkahelyteremtési lehetőség első ütemében 388 magyar állampolgár kezdte meg országszerte az önkéntes tartalékos kiképzését és ismerkedett meg a katonai szocializációval. A második ütemben 351 fő csatlakozhatott a Honvédség munkahelyteremtő programjához, míg 2020 októberében 229 főnek volt lehetősége ideiglenes munkahelyet találnia a „Seregen” belül. Tehát 2020-ban közel 1000 magyar állampolgár talált munkalehetőséget a Magyar Honvédség által kínált speciális önkéntes tartalékos szolgálati jogviszony választásával, ezáltal biztosítva az anyagi és megélhetési biztonságot magának és családjának. Látva a társadalmi igényt, a honvédelmi tárca 2021-ben is fenntartotta a lehetőséget a speciális szolgálatvállalásra. 2021-ben szintén megfogalmazódott az SÖTT-kiképzés újabb három ütemben tervezett indításának igénye. 2021. február 1-jével az SÖTT IV. üteme az ország tíz kiképzési helyszínén 272 fővel indult el. Az SÖTT első négy ütemének bevonulási létszámát megyei bontásban az 1. ábra szemlélteti, ahol látható, hogy vannak megyék, ahol az elmúlt időszakban egyáltalán nem indult SÖTT-kiképzés. Ennek oka, hogy a jelentkezők ezekben a megyékben (Bács-Kiskun, Heves, Komárom-Esztergom, Tolna) valamely szomszédos megyei kiképzési helyszínt részesítették előnyben. Ez is mutatja a rendszer rugalmasságát, hogy a jelentkező megválaszthatja a számára legmegfelelőbb kiképzési helyszínt. Az SÖTT-állomány kiképzését a területvédelmi szervek megyei kiképző századai hajtották (hajtják) végre.

Az SÖTT V. üteme tervezetten 250-260 körüli létszámmal 2021. június 1-jén indul el az ország több kiképzési helyszínén a megyei jelentkezések függvényében. Az SÖTT VI. ütem szeptember 1-jén történő elrendelése nagyban függ a Covid-19-világjárvány okozta gazdasági hátrányok kiküszöbölésére tett erőfeszítésektől.

Megyei bevonulási létszámok

1. ábra: A SÖTT-ütemek bevonulási létszáma megyei bontásban
 Forrás: a szerző szerkesztése a bevonulási helyszínek adatközlése alapján

Az SÖTT szolgálati jogviszony létesítésének, amely a hátrányos gazdasági helyzetbe jutottak részére történő azonnali segítségnyújtásként értelmezhető, eleve van egy ideiglenes jellege abból fakadóan, hogy akinek lehetősége adódik a munkaerőpiac változó körülményei következtében újra munkahelyet találnia a polgári életben, az minél hamarabb él a helyzet adta lehetőséggel visszatérni a civil életbe. Az eddigi négy ütemben több mint 1200 magyar állampolgár választotta a Magyar Honvédség adta munkalehetőséget, s ebből 229 főnek sikerült újra visszakérülni a civil életbe és munkaviszonyt létesíteni. Van egy másik érdekes jelenség, hogy több mint 370 fő létesített más szolgálati jogviszonyt a Magyar Honvédséggel, amibe az önkéntes tartalékos szolgálati jogviszony is beletartozik. Tehát ennek a speciális lehetőségnek volt egy munkaerőpótló hatása is a Magyar Honvédség tekintetében, ami ugyancsak munkahelyszerzést jelent az SÖTT-állomány szempontjából. Így megállapítható, hogy az SÖTT-nek jelentkezettek majdnem felének munkaviszonyi helyzete az ideiglenesen vállalt katonai szolgálat következtében oldódott meg.

Azonkívül, hogy több mint 1200 magyar állampolgár, munkájának elvesztése után szinte azonnal – keresőképességét fenntartva – megnyugtató anyagi körülményeket teremtve, tudta folytatni életvitelét, más előnyök is származtak az ideiglenes katonai szolgálat vállalásából. A már említett katonai testnevelés foglalkozások a fokozatosság elvét betartva lehetőséget teremtettek, hogy az SÖTT-állomány fizikai állóképességét növelje, ezáltal egészségi állapotában minőségi megújulás következhesen be. A katonai kiképzés adta körülmények hozzájárulhatnak a csapatban való munkavégzés elsajátításához, a közösség nyújtotta értékek megismeréséhez, a kiemelkedő munkafegyelem kialakulásához, a kiképzésből fakadó megpróbáltatások leküzdésével a kitartás és önfegyelm szintjének emeléséhez. Véleményem szerint az SÖTT-állomány visszatérve

a munkaerőpiacra, mint egy „minőségi állampolgára” a társadalomnak, előnyösebb munkahelyi ajánlatokra számíthat, és a megszerzett pozitív értékek tudatában alkothat összekötő szerepet a társadalom és a Magyar Honvédség között.

6. Összegzés

A speciális önkéntes területvédelmi tartalékos mint lehetőség alkalmazása a Covid-19-világjárvány következtében bajba jutottak megsegítésére ideiglenes jelleggel került kialakításra a Magyar Honvédség önkéntes tartalékos rendszerén belül. A 18 és 50 év közötti korosztályból eddig több mint 1200-an csatlakoztak a meghirdetett munkahelyteremtő program keretében kialakított önkéntes katonai szolgálati formához. A jogi környezet megteremtése után a gyakorlati megvalósítás folyamán eddig az SÖTT-kiképzés négy ütemben indult el, és a kialakult helyzet függvényében 2021-ben még kétszer tervezett az ideiglenesen betölthető/feltölthető munkahelyek meghirdetése. Véleményem szerint a Kormány Gazdasági Akciótervéhez csatlakozva a Magyar Honvédség ideiglenes munkahelyteremtése az anyagi biztonság megőrzésén túl össztársadalmi értéket teremtve hozzájárult ahhoz, hogy az ideiglenes katonai szolgálat következtében több pozitív emberi értékkel, valamint a katonai kiképzésen elsajátított ismeretanyagok és a katonai szocializáció együttes hatására széles körű ismeretekkel és közösségi erényekkel rendelkező állampolgárok kerülhettek vissza a munkaerőpiacra. Akik megismerve a katonai élet szépségeit, kihívásait, hazafias elkötelezettséget érezve a haza honvédelme ügye iránt jelezték komolyabb elkötelezettségi szándékukat és valamely másik katonai szolgálati jogviszony keretén belül folytatták a katonai szolgálatukat, ezzel növelve a Magyar Honvédség létszámát. Azok az SÖTT-katonák, akik visszatértek a polgári életbe mint kiképzett tartalékos növelték a Honvédség tartalékerejét.

A pandémia enyhülésével, felszámolásával okafogyottá válik a speciális ideiglenes katonai szolgálat alkalmazása, hiszen az élet lassan visszatér a megszokott kerékvágásba. Viszont az SÖTT-állomány alkalmazása során szerzett tapasztalatok okot adhatnak annak megfontolására, hogy az ÖTR racionalizálása mellett, hasonló keretek között a honvédelem ügye iránt érdeklődő és a katonai kiképzést megtapasztalni vágyó civilek részére megmaradjon egy olyan lehetőség, ahol hosszabb elköteleződés nélkül megtapasztalhatják a katonai élet sajátosságait. Mivel az önkéntes katonai szolgálatvállalás megteremtésének lehetősége már évek óta felmerült a honvédelmi tárca vezetésében, a megvalósítás kidolgozásában hasznos segítséget nyújthatnak az SÖTT alkalmazása során megszerzett és feldolgozott tapasztalatok.

Felhasznált irodalom

Honvédelmi Minisztérium: *Rendkívüli feladatszabó értekezlet Szentendrén* (2020. május 19.). Online: <https://2015-2019.kormany.hu/hu/honvedelmi-miniszterium/hirek/rendkivuli-feladatszabo-ertekezlet-szentendren>

- Honvédelmi Minisztérium: *Németh Szilárd: a Magyar Honvédség is részt vesz a munkahelyteremtésben* (2020. május 23.). Online: <https://koronavirus.gov.hu/cikkek/nemeth-szilard-magyar-honvedseg-reszt-vesz-munkahelyteremtesben>
- Urbán Lajos: *A tartalékos erők helye, szerepe, működésének aspektusai a magyar nemzeti haderőben*. Doktori (PhD-) értekezés. Budapest, ZMNE, 2010. Online: <https://nkerepo.uni-nke.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/12196/ertekezes.pdf?sequence=1>
- WHO: *WHO Director-General's opening remarks at the media briefing on COVID-19* (2020. február 11.). Online: www.who.int/director-general/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19--11-march-2020
- WHO: *WHO-convened global study of origins of SARS-CoV-2: China Part* (2021. március 31.). Online: www.who.int/publications/i/item/who-convened-global-study-of-origins-of-sars-cov-2-china-part

Jogi források

1993. évi CX. törvény a honvédelemről
1997. évi CLIV. törvény az egészségügyről
2001. évi XLIV. törvény a sor- és tartalékos katonai szolgálat teljesítése rendjének változásával érintett törvények módosításáról
2001. évi XCV. törvény a Magyar Honvédség hivatásos és szerződéses állományú katonáinak jogállásáról
2011. évi LXI. törvény a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvénynek az Alaptörvénnyel összefüggő egyes átmeneti rendelkezések megalkotása érdekében szükséges módosításáról
2011. évi CXIII. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről
2011. évi CLXVII. törvény a korhatár előtti öregségi nyugdíjak megszüntetéséről, a korhatár előtti ellátásról és a szolgálati járandóságáról
2012. évi CCV. törvény a honvédek jogállásáról
2020. évi XLVII. törvény egyes jogállási tárgyú és egyéb honvédelmi kérdésekkel foglalkozó törvények módosításáról
2021. évi I. törvény a koronavírus-világjárvány elleni védekezésről
- 35/2013. (V. 16.) OGY határozat a Magyar Honvédség részletes bontású létszámáról
- 25/2018. (X. 31.) OGY határozat a Magyar Honvédség részletes bontású létszámáról
- 24/2019. (VII. 2.) OGY határozat a Magyar Honvédségnél rendszeresíthető beosztások számáról
- 1671/2019. (XII. 4.) Korm. határozat a Magyar Honvédség feltölthető beosztásainak számáról
- 1012/2020. (I. 31.) Korm. határozat a Koronavírus-járvány Elleni Védekezésért Felelős Operatív Törzs felállításáról

- 1324/2020. (VI. 17.) Korm. határozat a Koronavírus-járvány Elleni Védekezésért Felelős Operatív Törzs felállításáról szóló 1012/2020. (I. 31.) Korm. határozat visszavonásáról
- 40/2020. (III. 11.) Korm. rendelet a veszélyhelyzet kihirdetéséről
- 86/2020. (IV. 5.) Korm. rendelet a veszélyhelyzet során alkalmazandó egyes honvédelmi tárgyú szabályokról
- 105/2020. (IV. 10.) Korm. rendelet a veszélyhelyzet idején történt csökkentett munkaidős foglalkoztatásnak a Gazdaságvédelmi Akcióterv keretében történt támogatásáról
- 120/2020. (IV. 16.) Korm. rendelet a honvédelmi szervezetek személyi állományára a veszélyhelyzet ideje alatt alkalmazandó egyes eltérő szabályokról
- 140/2020. (IV. 21.) Korm. rendelet a Gazdaságvédelmi Akcióterv keretében a koronavírus-járvány gazdasági hatásainak mérséklése érdekében a szükséges adózási könnyítésekről
- 282/2020. (VI. 17.) Korm. rendelet a 2020. március 11-én kihirdetett veszélyhelyzet megszüntetéséről
- 286/2020. (VI. 17.) Korm. rendelet a járványügyi készültség során működő Operatív Törzs felállításáról
- 478/2020. (XI. 3.) Korm. rendelet a veszélyhelyzet kihirdetéséről
- 26/2021. (I. 29.) Korm. rendelet a veszélyhelyzet kihirdetéséről szóló 478/2020. (XI. 3.) Korm. rendelettel kihirdetett veszélyhelyzet megszüntetéséről
- 27/2021. (I. 29.) Korm. rendelet a veszélyhelyzet kihirdetéséről és a veszélyhelyzeti intézkedések hatálybalépéséről
- 80/2021. (II. 22.) Korm. rendelet a 2021. február 8. napjával kihirdetett veszélyhelyzettel összefüggő rendkívüli intézkedések hatályának meghosszabbításáról
- 22/2002. (IV. 10.) HM rendelet az önkéntes tartalékos jogviszony szabályozásáról
- 23/2008. (HK 7.) HM utasítás az önkéntes tartalékos rendszer működési tapasztalatainak vizsgálatáról
- 22/2009. (III. 27.) HM utasítás az önkéntes tartalékos rendszer fejlesztéséhez kapcsolódó feladatokról
- 95/2010. (XI. 16.) HM utasítás a Magyar Honvédség tartalékos rendszere fejlesztéséhez kapcsolódó egyes feladatokról
- 9/2013. (VIII. 12.) HM rendelet a honvédek jogállásáról szóló 2012. évi CCV. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról.
- 7/2015. (VI. 22.) HM rendelet a honvédek illetményéről és illetményjellegű juttatásairól
- 11/2020. (VI. 23.) HM rendelet az önkéntes tartalékos szolgálati viszonyhoz kapcsolódó egyes honvédelmi miniszteri rendeletek módosításáról